

NOTAT

Til: affaldsdatagruppen

Fra: Hanne Johnsen

Kommentarer til affaldsdatamodellen

På møde i *affald danmark* d. 20. januar 2009 præsenterede Miljøstyrelsen affaldsdatamodellen, som den pt er beskrevet i udbudsmateriale. Tidsfrist for udbuddet er d. 20. februar, og når leverandør er valgt, sættes selve udviklingsarbejdet i gang – sandsynligvis i maj.

Herefter planlægges systemet udviklet i løbet af 2009 og testet i 2010, således at der med udgangen af 2010 kan indberettes affaldsdata for 2010.

Dette notat indeholder *affald danmark*s forslag og kommentarer til modellen, som det er aftalt med Miljøstyrelsen.

Tidsfrister

Som udgangspunkt vil det kræve minimum et halvt år at tilrette de systemer, som skal anvendes hos anlæg og indsamlere til indberetningen. Disse systemer skal være udviklet og taget i brug fra det tidspunkt, hvorfra data skal indberettes, hvis der stilles andre datakrav end de nuværende.

Dvs. at indberetning for året 2010 forudsætter, at indberetningssystemerne på anlæg og indsamlere er udviklet og taget i brug senest 1. jan. 2010. Med et halvt år til udvikling kræver det, at krav til indberetning skal være på plads 1. juni 2009 – hvilket ikke er sandsynligt.

affald danmark anbefaler, at der arbejdes efter det mål, at første dataindberetning til det nye system sker for året 2011, og at indberetningskravene til modellen dermed skal være på plads senest 1. juli 2010.

Ændringer i modellen siden de fælles anbefalinger

Den oprindelige affaldsmodel er ændret væsentligt siden sektoren i fællesskab anbefalede den model, som blev præsenteret i rapport fra Rambøll (Præsenteres i bilag E).

Nu er der flere, der skal indberette, de skal indberette flere data, og det er præciseret at indsamlere ikke kan indberette affald til forbrænding og deponi.

affald danmark anbefaler, at der snarest foretages en grundig analyse af data tabehov set i lyset af muligheder og begrænsninger for datafangst (registrering af data ved indvejning og kundebestillinger). Udgangspunktet må være "need to know" – ikke "nice to know".

Flere skal indberette

Oprindeligt anbefaledes indberetning af affaldsdata fra to kilder: Affaldsmottagere (type 1) og Slutbehandlere (type 2), hvor affaldsmottageren er den, der henter/modtager affaldet direkte ved/fra affaldsproducenten, og slutbehandleren er det sidste anlæg, der behandler affaldet eller den virksomhed, som eksporterer affaldet. Forbrændingsanlæg og deponeringsanlæg vil være slutbehandler ligesom indsamlere, der eksporterer affaldet.

Med begrundelse i, at kommunerne har behov for at kunne følge affaldsstrømmen via alle mellemstationer omfatter modellen nu både leveret og fraført affald på alle affaldsanlæg – ikke blot den første og den sidste virksomhed, der håndterer affaldet – men også alle mellemstationer.

affald danmark er enig i, at alle mellemstationer bør indberette. Det gør de fleste mellemstationer allerede i dag, og det giver mulighed for at følge affaldsstrømmen hele vejen igennem systemet. Det er bl.a. vigtigt i forhold til kapacitetsberegninger for forbrændingseget affald, at kunne spore hvor affaldet kommer fra. Desuden er det væsentligt for kommunerne i forhold til at kunne følge op på den anvisningspligt, de fortsat har for forbrændingseget affald.

Men der kræver samtidig fokus på, at sikre korrekte oplysninger om, hvorvidt affaldet stammer fra kilden, eller affaldsbehandlingsanlæg (sekundært affald) for at undgå dobbeltindberetninger – se senere.

Mere detaljerede data

Oprindeligt skulle modtageanlæg (type 1) indberette affaldsfraktion, mængde, behandling og kilde. Kilden var P-nummer for erhvervsaffald og Kommune-nummer for husholdningsaffald og bygge- og anlægsaffald. Slutbehandlerne skulle i princippet kun indberette affaldsfraktion, mængde og behandling. Ingen af anlæggene skulle oplyse om fraført affald, og hvor det er leveret til.

Anlæg, der både modtager direkte fra den affaldsproducerende virksomhed og samtidig forestår slutbehandlingen eller eksporten, skulle afgive begge typer oplysninger. Det gælder f.eks. forbrændingsanlæg, for det affald, der modtages direkte fra producenten, og indsamlere, der eksporterer affaldet.

Nu omfatter indberetningsforpligtigheden: modtaget affald fra kilden og fraført affald med identifikation af både affaldsproducent, affaldstransportør, affaldsindsamler og affaldsmottager – se bilag A.

Desuden er EAK-koder indført som erstatning for ISAG-fraktioner og samtidig lægges op til yderligere oplysninger om erhvervsmæssig kilde, affaldstype, nyttiggørelsesmetode ved eksport og angivelse af, om data er fremkommet ved måling, beregning eller estimeret.

EAK-koder omfatter 7-800 koder, der er kategoriseret efter bl.a. 15 hoved-virksomhedskategorier med mange tilhørende underkategorier. Kategorisering af EAK kræver en 4 trinsproces¹, hvor der som det første skal tages stilling til, hvilken virksomhedskategori, affaldet kommer fra – se bilag B.

Det vil kræve væsentlig flere oplysninger fra kunden, hver gang en indsamler eller et modtageanlæg skal registrere en ordre fra en kunde eller et indvejet læs. Det betyder øget tidsforbrug ved registreringen af affaldet og større risiko for fejlindberetninger.

Det var oprindeligt alene P-nummeret med tilhørende branchekode og adresseoplysninger, der skulle kategorisere affaldskilden. men nu er der med EAK-koden og samtidig krav om oplysninger om erhvervsmæssig kilde lagt op til 3 forskellige data om erhvervsmæssig kilde. Det er ikke hensigtsmæssigt!

Desuden skal nævnes, at Kommissionen er i gang med en evaluering af EAK-listen med henblik for en revision. Her er der fra flere sider (herunder *affald danmark*) argumenteret for, at virksomhedstypeindgangen skal erstattes af en mere ISAG-lignende tilgang, hvor affaldstype og kildeangivelse defineres adskilt – sådan at der ikke på samme liste kan findes op til 15 enslydende affaldstyper (f.eks. slam).

Begrundelse for at anvende EAK-koder er, at ISAG i dag ikke kan anvendes direkte til indberetning til EU efter Statistikforordningen. Her anvendes aggregerede koder i fht til EAK-listen (bilag C), som til gengæld vurderes at være for overordnede til at kunne anvendes i det kommunale tilsyn.

affald danmark anbefaler, at EAK-listen ikke bruges ved dataindberetning, men at ISAG-fraktionerne fastholdes som udgangspunkt – blot tilrettet som nødvendigt efter statistikforordningen hovedtyper – som Miljøstyrelsen skal indberette til EU efter.

affald danmark anbefaler også, at supplerende oplysninger om erhvervsmæssig kilde og affaldstype fjernes således at der opnås den oprindelige enkelhed i indberetningen – baseret på, at der til hvert P-nummer findes en branchekode. Alternativt vil erhvervsmæssig kilde være enklere end EAK-koderne.

Hvis en behovsanalyse skulle vise, at kommunerne reelt har behov for EAK-koder, og at kravet derfor fastholdes, anbefaler affald danmark, at der udarbejdes en autoriseret oversættelse fra affaldsfraktioner og branchekode til EAK-koder. Derved kan modtageanlæg og indsamlere generere EAK-koderne ud fra egne kundedata (P-nummer med tilhørende branchekode) samt "varenumre" (affaldstype).

Bygge- og anlægsaffald

affald danmark anbefalede oprindeligt at bygge- og anlægsaffald ikke skulle indberettes med P-nummer for bygherre. Begrundelsen var, at det ofte er meget svært at skelne mellem de forskellige virksomheder, der er involveret i et byggeprojekt. Erfaringen er, at der ofte - i stedet for bygherre - indberettes en entreprenør eller en underentreprenør.

¹ Kommissionens beslutning af 3. maj 2000 om EAK-listen – indledningen.

Samtidig kan data ikke umiddelbart anvendes i det kommunale tilsyn – idet byggeprojekter i mange tilfælde er færdigt, inden data fra indberetningen bliver tilgængelig for kommunen.

Det fik Rambøll sammen med Miljøstyrelsen til at nøjes med at foreslå, at bygge- og anlægsaffald skulle indberettes med kommunenummer. Men P-nummer er nu igen indført for bygge- og anlægsaffald – dog med mulighed for alternativ registrering af f.eks. matrikelnummer, hvis der ikke er en virksomhed involveret – f.eks. privatbolig.

affald danmark anbefaler, at det undersøges, om kommunerne i deres tilsyn har brug for detaljerede data om kilden for bygge- og anlægsaffald – eller om kommunerne alligevel indhenter sådanne oplysninger - f.eks. via konkret kontakt til byggherre på baggrund af anmeldelsen af bygge- og anlægsaffald.

Såfremt kommuner har brug for data om kilden, anbefales at kilden registreres på adresse, som den mest præcise definition af kilden. P-nummer findes ofte ikke for byggherren – og der er risiko for, at det i stedet registreres på entreprenør eller underentreprenør.

Hvis der ikke er brug for data om kilden, bør bygge- og anlægsaffald registreres på kommunekode – ligesom husholdningsaffald.

Indsamlere må ikke indberette til forbrænding og deponi

Oprindeligt var det modtageren af affaldet, der indberettede affaldets kilde (P-nummer), hvor affaldsmottageren var defineret som den, der henter/modtager affaldet direkte ved/fra affaldsproducenten. Der blev ikke skelnet mellem genanvendelse, forbrænding og deponering.

Nu lægges op til, at indberetningsforpligtelsen pålægges den, der kan overtage ansvaret for affaldet. For det kildesorterede genanvendelige affald fastholdes fortsat, at ansvaret og regningen følges ad. Den affaldsproducerende virksomhed overdrager nemlig ansvaret og godkender affaldsdata fra indsamler/modtageanlæg ved betaling af fakturaen, hvorpå de indberettede data skal fremgå.

Men da indsamlere ikke kan overtage ansvaret for affald til forbrænding og deponi, betyder det, at virksomheder, der transporterer affald til forbrænding, deponering eller blandet affald til sortering ikke kan indberette på vegne af deres kunder. Det overlades til forbrændings- deponerings- og sorteringsanlæg (for blandet affald) – samt modtageanlæg for farligt affald til forbrænding og deponi.

Det giver et særligt problem ved ruteindsamling af affald til forbrænding, hvor det typisk er transportøren, der modtager regningen fra anlægget og fakturerer videre til deres kunder. Her fordeles behandlingsomkostningen (og dermed affaldsmængden) til de enkelte kunder efter en vægtregistrering på bilen eller ved en omregning på baggrund af den containervolumen, der findes hos de enkelte kunder.

Det er da også vognmændene, der indberetter disse oplysninger i de nuværende kommunale transportørindberetningssystemer. Med det nye forslag, skal transportøren i stedet videregive disse oplysninger til forbrændings- og deponeringsanlægget – som derefter skal indberette dem til affalddatamodellen.

Det samme gælder sorteringsanlæg, hvor en transportør ved levering af blandedt affald skal afgive kundeoplysninger til anlægget. Det vil være problematisk, hvis sorteringsanlægget drives af en konkurrent.

affald danmark anbefaler, at ansvaret for indberetning fastholdes - som oprindeligt tænkt - hos den, der har kundekontakten og sender regningen til affaldsproducenten. Dvs. at indberetningen ikke skal følge retten til at overtage ansvaret for affaldet men i stedet rent praktisk skal følge den, der fakturerer affaldsmængde og type til kunden.

Alternativt skal det sikres landsdækkende ens indberetningskrav for den indberetning af kunder og affaldsmængder, som transportører skal foretage til forbrændingsanlæg og sorteringsanlæg – for at de kan indberette videre til affalddatamodellen.

Datafangst på anlæg og hos affaldstransportører

På behandlingsanlæg sker opsamling af data typisk via vægtsystemet, hvor affaldet indvejes og hvor chaufføren giver oplysninger til vejeboden om affaldsfraktion, erhvervsmæssig kilde etc. – og hvor der i forvejen findes en database over kendte kunder. Vægtleverandøren har leveret det tilhørende software, hvor alle data registreres – fra vægten og ved manuel indtastning af chaufførens oplysninger. Vægtleverandører er bl.a. Scanvægt og Danvægt

Et af de identificerede problemer ved ISAG stammer netop fra det faktum, at det er den enkelte chauffør, der ved indvejning afgiver oplysninger om både kommunekilde og erhvervsmæssig kilde. Begge typer af oplysninger er særdeles usikre i ISAG, og det var en af grundene til, at data i den nye model i stedet baseres på faktureringsystemerne med identifikation af kilde på både adresse og branche (via P-nummeret). Data fra indvejning skulle begrænses til affaldsfraktion, mængde og behandling – samt P-nummer.

Hos affaldstransportøren/indsamleren sker dataopsamlingen typisk i produktions- eller faktureringsystemet, hvor de første data registreres i forbindelse med, at kunden bestiller opgaven og dernæst når regningen fra behandlingsanlægget påføres regningen eller fordeles til flere kunder. De fleste affaldstransportører har i dag integreret affaldsindberetningssystemet i de administrative systemer.

affald danmark anbefaler, at systemudvikling af affalddatamodellen indledes med en undersøgelse af de eksisterende rutiner for datafangst hos de virksomheder, som skal indberette data – herunder de administrative systemer, som dataindberetningen skal fungere sammen med.

affald danmark tilbyder at medvirke til en workshop, hvor de praktiske muligheder for at registrere affalddata hos indsamlere og modtageanlæg vurderes ud fra følgende cases for dataopsamling:

- *Indvejning forbrændingsanlæg - med fokus på ruteindsamling.*
- *Indvejning på plads for jern og metal - med fokus på anvendelse af EAK-koder*
- *Indvejning på modtageanlæg for bygge- og anlægsaffald (og jord) - med fokus på registrering af kilden.*

Skelne mellem oprindelig kilde eller ej

Oprindeligt forudsattes alene en registrering fra første led – selve affaldsproduktionen samt en registrering af slutbehandling. Dermed får man også et samlet tal (hvis registreringen er rigtig) for affaldsproduktionen i Danmark. Men samtidig er der en definitionsopgave for behandlingsanlæg, om hvilket affald, der er modtaget fra oprindelige affaldsproducerende virksomheder – og hvilke der er modtaget fra affaldsindsamlere og mellemstationer i øvrigt for affald.

Denne definitionsopgave vil fortsat gælde med den nye model, hvor alle mellemstationer skal indberette – hvis man fortsat ønsker oplysning om den samlede affaldsproduktion. Det kræver fokus en korrekt registrering af, hvornår affaldet stammer fra den oprindelige kilde – og hvornår det er ”sekundært” affald.

Bilag A

Data, der foreslås indberettet

I følge Miljøstyrelsens oplæg (20. januar hos *affald danmark*) skal for alt affald indberettes:

- CVR for affaldsproducent, affaldstransportør, affaldsindsamler og affaldsmottager
- Kildespecifikation (Kommunenr., P-nummer, (Adresse))
- Erhvervsmæssig kilde (indeholdt i værdikodeliste STD00086)
- Affaldsfraktion (iht. EAK-koder)
- Affaldstype (værdikodeliste STD00044).
- Vejet mængde
- Enhed (tons)
- Behandlingsform (værdikodeliste STD00087)
- Landekode (default 008 for Danmark)
- Evt. listepunkt
- Nyttiggørelsesmetode ved eksport jf. Bilag 6 B i eksisterende affaldsbekendtgørelse
- Angivelse af om affaldet nyttiggøres eller bortskaffes
- Angivelse af om affaldsdata er fremkommet ved måling (M), beregning (C), eller estimeret (E). For affaldsdata fremkommet ved måling angives analysemetoden og for beregning angives beregningsmetoden. Formatet for feltet for angivelse af analysemetode eller beregningsmetode skal være en tekststreng

Stamoplysninger fra affaldsindberettere:

- Virksomhedens CVR-nummer
- Virksomhedens navn
- Adresse
- Postnummeret
- Tlf. nummer og e-mail adresse (obligatorisk felt)
- Kontaktperson
- Tilsynsmyndighed

Deponier endvidere:

- Start år
- Godkendt volumen
- Restvolumen
- Bruttoindtægt for modtaget affald, i kr. eksklusive affaldsafgift og moms

Bilag B

Metode til kategorisering af affald efter EAK-listen – jvf EU

1. **Affaldskilden identificeres i kapitel 1 til 12 eller 17 til 20 med den sekscifrede kode – undtagen 99-koderne.**
 - 01 Affald fra efterforskning, minedrift, brydning og fysisk og kemisk behandling af mineraler
 - 02 Affald fra landbrug, gartneri, akvakultur, skovbrug, jagt og fiskeri samt fremstilling og forarbejdning af levnedsmidler
 - 03 Affald fra træforarbejdning og fremstilling af pladematerialer, møbler, papir, pap og papirmasse
 - 04 Affald fra læder-, pels- og tekstilindustrien
 - 05 Affald fra olieraffinerings-, rensning af naturgas og pyrolyse af kul
 - 06 Affald fra uorganisk-kemiske processer
 - 07 Affald fra organisk-kemiske processer
 - 08 Affald fra fremstilling, formulering, distribution og brug af maling, lak og keramisk emalje samt klæbestoffer, fugemasser og trykfarver
 - 09 Affald fra den fotografiske industri
 - 10 Affald fra termiske processer
 - 11 Affald fra kemisk overfladebehandling og belægning af jern, metal og andre materialer samt affald fra hydrometallurgiske processer
 - 12 Affald fra formning, tildannelse samt fysisk og mekanisk overfladebearbejdning af metal og plast
 - 17 Bygnings- og nedrivningsaffald (herunder opgravet jord fra forurenede grunde)
 - 18 Affald fra læge- eller dyrlægepraksis og/eller hermed forbundne forskningsaktiviteter (undtagen storkøkken- og kantineaffald, som ikke har direkte tilknytning til patientbehandling)
 - 19 Affald fra affaldsbehandlingsanlæg, spildevandsrensningsanlæg uden for produktionsstedet samt fra fremstilling af drikkevand eller vand til industrielt brug
 - 20 Kommunalt indsamlet affald (husholdningsaffald og lignende handels-, industri- og institutionsaffald), herunder separat indsamlede fraktioner
2. **Hvis det ikke lykkes, ledes i kapitel 13, 14, 15.**
 - 13 Olieaffald og affald fra flydende brændstoffer
 - 14 Kasserede organiske opløsningsmidler mm.
 - 15 Emballageaffald mm
3. **Hvis det ikke lykkes ledes i kapitel 16**
 - 16 Affald ikke andetsteds specificeret
 - 16 01 Udtjente køretøjer
 - 16 02 Affald fra elektrisk eller elektronisk udstyr
 - 16 03 Produktionsserier eller ubenyttede varer
 - 16 04 Kasserede eksplosive stoffer
 - 16 05 Gasarter i trykbeholdere
 - 16 06 batterier og akkumulatorer
 - 16 07 Affald fra rengøring af tanke
 - 16 08 Brugte katalysatorer
 - 16 09 Oxiderede stoffer
 - 16 10 Vandigt flydende affald
 - 16 11 Affald fra foringer og ildfaste materialer
4. **Hvis det ikke lykkes, anvendes kode 99 under den identificerede aktivitet**

BILAG C

Affaldskategorier efter Statistikforordningen

- 1 01.1 Brugte opløsningsmidler Farligt
- 2 01.2 Syreholdigt, alkalisk og saltholdigt affald Ikke-farligt
- 3 01.2 Syreholdigt, alkalisk og saltholdigt affald Farligt
- 4 01.3 Brugte olier Farligt
- 5 01.4 Brugte kemiske katalysatorer Ikke-farligt
- 6 01.4 Brugte kemiske katalysatorer Farligt
- 7 02 Kemikalieaffald Ikke-farligt
- 8 02 Kemikalieaffald Farligt
- 9 03.1 Kemikaliebundfald og -rester Ikke-farligt
- 10 03.1 Kemikaliebundfald og -rester Farligt
- 11 03.2 Industrielt spildevandsslam Ikke-farligt
- 12 03.2 Industrielt spildevandsslam Farligt
- 13 05 Affald fra læge- og dyrlægepraksis og biologisk affald Ikke-farligt
- 14 05 Affald fra læge- og dyrlægepraksis og biologisk affald Farligt
- 15 06 Metalaffald Ikke-farligt
- 16 06 Metalaffald Farligt
- 17 07.1 Glasaffald Ikke-farligt
- 18 07.1 Glasaffald Farligt
- 19 07.2 Papir- og papaffald Ikke-farligt
- 20 07.3 Gummi- og gummiaffald Ikke-farligt
- 21 07.4 Plastaffald Ikke-farligt
- 22 07.5 Træaffald Ikke-farligt
- 23 07.5 Træaffald Farligt
- 24 07.6 Tekstilaffald Ikke-farligt
- 25 07.7 PCB-holdigt affald Farligt
- 26 08 Kasseret udstyr Ikke-farligt
- 27 08 Kasseret udstyr Farligt
- 28 08.1 Kasserede køretøjer Ikke-farligt
- 29 08.1 Kasserede køretøjer Farligt
- 30 08.41 Batterier og akkumulatorer Ikke-farligt
- 31 08.41 Batterier og akkumulatorer Farligt
- 32 09 Animalsk og vegetabilsk affald(undtagen animalsk affald fra levnedsmiddel-fremstilling og -produkter og undtagen animalsk fæces, urin og gødning) Ikke-farligt
- 33 09.11 Animalsk affald fra levnedsmiddelfremstilling og produkter Ikke-farligt
- 34 09.3 Animalsk fæces, urin og gødning Ikke-farligt
- 35 10.1 Husholdningsaffald og lignende affald Ikke-farligt
- 36 10.2 Blandede og udifferentierede materialer Ikke-farligt
- 37 10.2 Blandede og udifferentierede materialer Farligt
- 38 10.3 Sorteringsaffald Ikke-farligt
- 39 10.3 Sorteringsaffald Farligt
- 40 11 Almindeligt slam (bortset fra klapmateriale) Ikke-farligt
- 41 11.3 Klapmateriale Ikke-farligt
- 42 12.1 + 12.2 + 12.3 + 12.5 Mineralsk affald (bortset fra affald fra forbrænding, forurenede jord og forurenede klapmateriale) Ikke-farligt
- 43 12.1 + 12.2 + 12.3 + 12.5 Mineralsk affald (bortset fra affald fra forbrænding, forurenede jord og forurenede klapmateriale) Farligt
- 44 12.4 Affald fra forbrænding Ikke-farligt
- 45 12.4 Affald fra forbrænding Farligt
- 46 12.6 Forurenede jord og forurenede klapmateriale Farligt
- 47 13 Solidificeret, stabiliseret eller forglasset affald Ikke-farligt
- 48 13 Solidificeret, stabiliseret eller forglasset affald Farligt

Derudover skal de indberettede mængder fordeles på virksomhedstyper

Bilag D

Erhvervsmæssig kilde

Kode	Erhvervsmæssig kilde
Direkte kilder	
01	Husholdninger
02	Institutioner, handel og kontor
05	Byggeri og anlægsvirksomhed
07	Rensningsanlæg
08	Container/Omlastestation
20	Nærings- og nydelsesmiddelindustri
21	Tekstil-, beklædnings- og læderindustri
22	Træ- og møbelindustri
23	Papir- og grafisk industri
24	Kemisk industri mv.
25	Gummi- og plastindustri
26	Sten-, ler- og glasindustri
27	Jern- og metalindustri
28	Anden fremstillingsvirksomhed
29	Forsyningsvirksomhed
30	Landbrug, skovbrug, fiskeri mv.
Anlægskilder	
10	Oparbejdningsanlæg
11	Komposterings- og biogasanlæg
12	Forbrændingsanlæg
13	Deponeringsanlæg
14	Slamforbrændingsanlæg
15	Anlæg til særlig behandling

Bilag E Oprindelig affaldsdatamodel

Figur 11.1: Model for affaldsdata

